

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACTIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

ABONAMENT:

= Lei 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:

No. 11, Str. Brezoianu, No. 11

FEMEIA IDEALĂ

În totdeauna am văzut și văd încă în fantazia mea femeia ideală.

Nu e frumoasă, dar are o înfățișare simpatică și bună, de o voință tare capabilă de a se jertfi pentru triumful unei idei nobile și sfinte.

Ea n'are dorinți frivole: cucerirea ei e dreaptă, caracterul inflexibil.

În sufletul femeii mele ideale nu nasc sentimente vulgare: ea urăște falsitatea, minciuna, josiția.

Astfel o văd în viziunile mele și așa urma-o, dacă mi-ar fi eu putință s'o întâlnesc.

Odată, mi s'a părut, după o lungă așteptare, că am întâlnit-o, că am descoperit în

sfârșit această comoară.

Întâi n'am voțt să cred, însă după scurt timp mi s'a părut că cîțese în inima ei sinceritatea, în privirile ei ceva nedefinit care mi-a turburat liniștea sufletului și când eu-vintele ei mi-au arătat gingașia sentimentelor sale, orice îndoielă a dispărut și am fost captivat.

Mi-am zis atunci: Cerul mi-a păstrat bucuria de a cunoaște o astfel de femeie! Cu femeie! mă simt!"

Dar... m'am înșelat!

După piedestalul pe care o înălțasem s'a prăbușit într-o cădere spaimântătoare în mocișcă.

Noaptea n'am mai putut dormi; mi s'a dansat fantasma bizară dansau înainte-mi într'o horă nebună; în vârtejul vijelios al nălucilor e tărăță cu o furie turbată simpatia blondă.

Figura îi e descompusă, privirea rătăcită și un zâmbet de răutate îi flutură pe buze.

— „Oh! Vino, vino, blond ideal!"

„Vino și-mi spune că nu e adevărat ceace văd și cuget, spune-mi că ești încă unica demnă de dragostea mea, că ești mereu aleasa pe care am visat-o!"

„E atât de frumos să trăiești în dulcea iluziei!"

Dar ea n'a venit și s'a distors dureros iluzia suavă și gingașă.

N'a fost deci ea femeia pe

care am crezut-o perfectă, cea care urăște sentimental josiției!

Oare e atât de greu de pătruns sufletul omeneș?

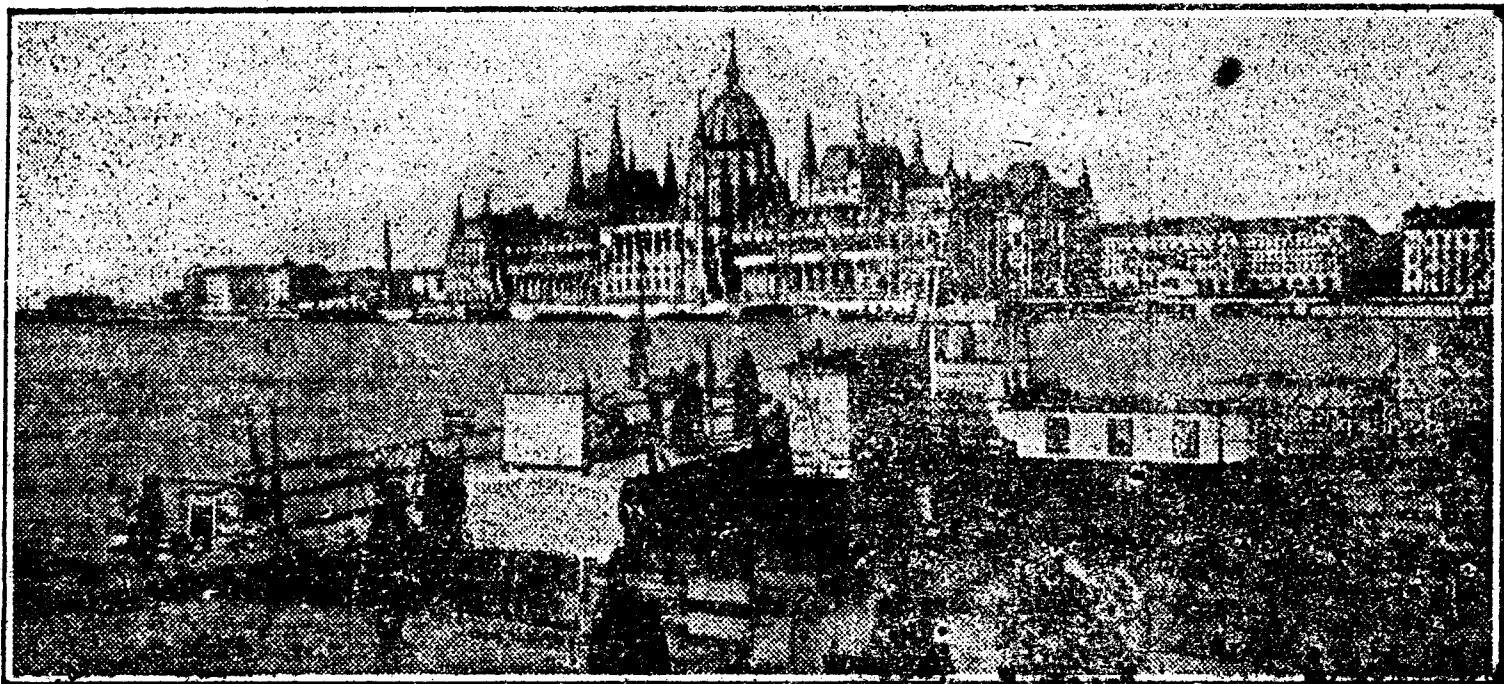
Oh! e oare vreo cale sigură care să ducă spre această tință aleasă?

Eu n'asi putea uita nici una din acele virtuți cari, mi s'a părut că o deosebesc cu totul de celelalte femei!

Acum, chiar, când mărturisirea crudă mi-a sfârșit inima, gândul îmi e încă la ea și, fervent, se înalță spre regiunile unde mă obișnuisem s'o văd, implorând mereu ferfecerea pentru ea.

Const. Nutrescu

1919.

Pe unde a călcat ostagul român: Vederea Parlamentului din Budapesta.

IN CUMPĂNA

— DE —
VICTOR DIMITRIU

— Da ce ți-a mai abătut, măi Petreo, zise liniștit Mihai, pricepând mânia ascunsă a lui Petrea. Stai liniștit la Jocu-ți și nu lua în seamă glumele băeților. Și se uită înspre cei trei, în semn de muștrare. Aceștia priveau neînșișiți, parcă cu teamă, și se trudeau să pară nepăsători.

— Hm! glume, da... glume! Haide, Răducule, să mergem; și-l apucă încet de ilic, cercând să-l ridice.

— Iaca, merg, Petreo, zise cu sfială Răducu și se ridică domol, luându-și pălăria.

Trecură prin odsea hanului, făcându-și loc printre nevestele cari, fără să aibă gând de ducă, își zoreau bărbații să mai laso pustia de cărciumă și să meargă acasă.

Zărind în prag pe jandarmul care tocmai atunci sosea dimpreună cu notarul, Petrea tresări, se strecură grăbit pe lângă ei și ajunse în curtea hanului.

Ocoli după fanarul vechiu ce arunca fire slabe de lumină în bătătura pustie, trecu în spatele hanului și se opri după porumbarul vechiu, cu scândurile putrezite, cufundat în umbrele nopții.

— Ei, ce e? întrebă Răducu după ce se opriră.

— Răducule, rosti înăbușit Petrea, ai văzut? Ticălosul își bate joc de mine, Răducule.

— Am văzut. Și ce vrei să faci? adăogă Răducu.

— Iaca de ce te-am chemat. Tu mi-ai fost cel mai bun tovarăș, mai mult decât un frate și ție îți spun totul. Trebuie să fac

Răducu îl privi o clipă, drept. În licărirea viorie pe care o răstrângea cerul instelat, îi zări fața încrunțată și ochii cari ardeau bolnăvicioși, înfrigurați. Se cutremură și un fior adânc de teamă îl străbătu prin tot trupul Petrea urmă:

— Și-acu, Răducule dragă, vreau să-mi mai spui tu odată fir cu fir cum s'au petrecut lucrurile de i-a săcit capul, ticălosul. Să-mi spui tot, dela început, fără să ascunzi ceva. Nu știi tu cât mă chinuie pe mine gândul ăsta. Iaca, te ascult.

Răducu stătu o clipă la îndoielă, apoi începu:

— Păi, să vezi cum a fost. După ce am eșit de la biserică, în noaptea. Invierei, când începuse să se crape de ziua, și după ce ne-am despărțit noi unul de altul, de am apusat fiecare pe la

casele noastre, cum mergeam eu așa, zăresc în poartă la tușa Maria două mătăhale, stând ghem, sprâjinite de stălpul porții. Mă... ce să fie! gândii eu. Dintru început crezui că i Vasile al tușei Mariei și cu Sultănica.

Dar văzui că nu se mai mișcă din loc să intre în casă.

Cum mergeam ușurel, călcând în vârful picioarelor, au m'au simțit de loc. Dacă văzui și văzui, mă oprii din mers și mă trăseși binisor în șanțul din marginea drumului, de peste drum de casa tușei Mariei. Cum spusci, începuse să se crape de ziua și se făcuse și o lecuciță de lumină, mai cu seamă că luna le-

ștea dintr'un nor. Am putut atunci să văd cine erau mătăhalele cari se drăgosteau acolo în poartă, în revărsat de zori.

Era Mitică lui Toma Moraru și cu ea, cu Sultănica. S-au sărutat ei, s'au strâns în brațe și au tainit ei în șoaptă preț de o jumătate de ceas.

Am văzut cu ochii mei, Petreo, nu doară. că mi-au spus alții; am văzut cum mă vezi și te văd. Acu, ei nu mai sfârșeau și eu începui să mă tem că apucă să se lumineze bine de ziua și mă zăresc aci în șanț, cu burta la pământ, ca pe un motan ce pândeste vrăbii. Mă gândeam cum să fac să plec, să-mi iau drumul spre casă.

Să mă întorc... nu se mai putea, că se lumina bine binisor și m-ar fi văzut dacă m-aș fi ridicat în picioare! Să mă târăi pe burta, încetșor, un petec, înapo! spre biserică... iar nu se putea, fiindcă iarba crescută în șgheabul șanțului era toată numai rouă și m-ar fi udat leoar-

că, până la picioare. Și se mai lăcase și un frig îndrăcit spre dimineață! Noroc că s'au despărțit după ce s'au mai sărutat de vreo câteva ori, cu foc; Sultănica a fugit în casă, iar ei a luat-o în sus, pe drum, spre moară.

— De n-ai auzit nimic din ce-au vorbit? întrebă Petrea.

— Nu, nimic, răspunse Răducu, fiindcă vorbeau în șoaptă și bătea și o leacă de vânt. Aiața numai, când s'au despărțit!-am auzit pe el, după ce făcuse vreo câțiva pași, zicându-i: Pe mâine seara... unde am vorbit...

— Și ea ce i-a răspuns?

— I-a răspuns că „da” și a intrat în ogradă. Aiața știu, a-tăta spui.

— Și ce ai mai aflat dela Mihai, mai întrebă Petrea.

— Mihai mi-a spus azi de dimineață la han că Mitică i-a cumpărat dela târg, în Sâmbăta Mare, un lanț scump de mărgele, un mel mândru și o batistă învârgată...

I-a mai adus și niște dulceturi dela alvițar și i-a făgăduit că de-or trece sărbătorile o să-i facă o rochie de care poartă cucoanele în târg.

— Iaca cu ce i-a furat ochii și i-a întors capul, oftă Petrea cu necaz și cu scârbă. Și de unde a aflat Mihai toate astea?

— Chiar din gura lui, a lui Mitică; el s'a laudat, cică să-ți faci ție n necaz.

— Da ce-are el să comine? întrebă Petrea cu mânie; de ce nu-și vede de treaba lui?

— Ei, are el pe are, de când te-ai pus în contră când a vrut să-l bată pe Neculai al Vădanet, că nu i-a ieșit pe locuri la muncă, atunci când fuse bolnav. De atunci e mână os și s'a jurat față cu toți flăcăii să nu-ți dea pace cât ai fi prin satul ăsta. Iaca așa s'a jurat...

— Așa?... Ticălosul De aia se ține de capul meu de un cărd de vreme, gemu plin de ură Petrea. Bine!... avem să vedem noi care pe care! destul acum, Răducule, du-te înapo!, la han; de te întrebă careva unde ai fost să spui că ai fost de m'al înșoțit până spre casă, mai cu seamă că nu mi-i bine de vreo câteva zile. Acu, du-te... noapte bună...

Și Petrea porni sovâind, vrând să ocolească pe din sus de han, prin livadă, pe unde nu l-ar fi văzut nimeni, ca să iasă mai de grabă la drum.

Răducu se cutremură, presimțind un gând rău, nestăpânit și se luă după el.

— Ce vrei? îi zise aspru Petrea, oprindu-se.

— Unde te duci Petreo? întrebă Răducu, înfrigurat. Ce vrei să faci? Ești nebun? Vrei să te duci la oasă, vrei să-ți faci oasă

PRIBEGII

Credințelor Tarnul care și astăzi rădăcesc prin băștile Dobrogei cu speranța în revenirea zilelor de mărire și strălucire, pierdute pentru veșnicie.

*În triste cete rădăcesc pe drumuri care n'au sfârșit
Bărbați și tineri și bătrâni, temei cu prunci la sânul-lor,
Copii cu chipuri de martiri, cu glasuri stins și plângător
Flămânzi și goi, se sbat și mor, tot pribegind la infinit.*

*Ei rădăcesc mânași de-un dor, un dor sublim de mult pierdut;
Și cine știe de-o putea vr'o dată'n rădăcirea lor
Prin uraganu nverșunat a-l răzvrătului popor
Să mai ajungă iar stăpâni atotputernici ca'n trecut.*

*Au fost fruntașii unui neam; stăndăni gloateilor erau
Și n'meni nu 'ndăznea nici chiar cu gându'n contra lor
A uneltii, atât de mult erau temuți de-acel popor.
Dar iobii asupriți cumplit și chinuri și dureri rabdau!*

*Și'n umbră răbdători pânneau și așteptau înfrigurași
Numai momentul potrivit, de-a izbucni îngrozitor
Ca un vulcan, încins de mult în foc de moarte 'nparșitor
Și crant a fost când s'au smuncit din ștreanguri iobii răsculași.*

*Un uragan cumplit era pornirea lor, un iad a fost,
Patate, tenole, bogății în calea lor s'au spulberat
Cu foc și moarte-au răsplătit pe-ai lor stăpâni; s'au răzbnunat
Îngrozitor — și poate mulți nevinovați jertfiți au fost.*

*Cei care au scăpat din uragan fugind, azi pribegesc
Flămânzi și goi, fără adăpost, trăind din mila tuturor
Și-odată răsfățați erau în fața și lux strălucitor,
Stăpâni erau peste-un popor; iar azi prin lume rădăcesc.*

*Nefericită-i viața lor; e un chin amar că mai trădesc
Mai bine s'ar sfârși cu ei, decât pe jârul jării lor
Să rădăcescă tot mereu fără speranță'n viitor.
Ca'n ra ul fericiet lor, de-azi răzvrății stăpânesc.*

„DELAEST”
1919 Noembrie 15, București.

de ocară satului? Gândește-te, Petreo, ce facil..

— Pentru mine e tot una, răsunse hotărât și cu asprime Petree, tot n'am eu nici un noroc pe lumea asta. Lasă-mă să plec..

— Nu te las, Petreo, până nu mi-ți spune unde te duci. Tu știi că eu îți sunt ca și un frate, de ce dar te ascunzi de mine?

— Mă duc să-l aștept în cale, din sus de moară, în stuhăriș, când o trece acasă. Acuma știi, dă-mi drumul..

— Și ce ai de gând să faci? Întrebă înfiorat Răducu.

— Vreau numai să vorbesc cu el, nu-ți fie teamă; să-l întreb dacă are de gând să-mi dea pace odată, sau nu!

— Adevărat să fie oare, Petreo? mai zise Răducu.

— Adevărat! Să știu cum să mă port cu el d'aci înainte și atâta. Cu bine, Răducule, și nu uita ce ți-am spus.

— Petreo, gândește-te la Dumnezeu și la cei de acasă! îi strigă înăbușit Răducu și rămase o clipă nemișcat, urmărindu-l cu privirea până ce se pierdu în întuneric, printre prunii bătrâni din liveze, în răcoarea aromitoare a nopții.

Nori albicioși se alungau pe cer, ca suluri de pânză scămoșată.

Clatină din cap nedumerit și tristizat și ornî încet, pe după porumbarul vechiu, cufundat în întuneric, înapoi, spre han.

Decum ieși la drum, Petrea coti la dreapta, spre moara de foc, cu sufletul înveninat de ură. Se simțea batjocorit, umilit, cu inima săngerând ca de pe urma unei răni proaspete. Simțea un dor neînfrânat de răzbunare, împotriva căruia cugetul lui cinstit și drept cu anevoae mai putea să lupte. Când patimile îi răscoleau sufletul e greu să-ți păstrezi judecata întreagă, împede și luminoasă. Numai vremea, această băutură fermecată și veșnică, poate lecuși rănila sufletului și arare ori judecata omenească, care se înmlădie pornirilor pătimase ca trestia bătută de vânt.

Ajunse în dreptul stuhărișului ce se întindea deoparte și de alta a drumului, în marginea bălților născute pe urma revărsărilor apei și secate mai tot timpul anului. Se uită împrejur cu teamă, cercetător, străbătut de fiori neînțeleși, apoi se opri în loc.

Înainte, la o aruncătură de praștie, se zărea moara, întunecată și cufundată în înșitea nopții, ca un han vechi, părăsit și uitat de lume. Când se încredință că nu-l vede nimeni, Petrea sări în stuhăriș și se ghemui jos, pe pământul uscat, în așteptare. O broască sări sperit-

oasă de lângă el și se ascuțea în trestii. Din depărtare s'auzeau falfăiri de aripi și glas de ape frământate. Un vânt rece bătea din spre răsărit și făcea să tresară trestia mală de pe baltă. Petrea se scutură, prins de un fior de frig și se ghemui mai mult în stuhăriș. Apoi ridică dintr'odată capul ca și cum ar fi deslușit ceva, și ascultă..

De pe drum, departe, s'auzeau ropote de pași apropiindu-se. Tresări, simți un val de sânge cald în inima-i care începuse să svăcească repede, din ce în ce mai repede. Fără să-și dea seama, scoase cuțitul dela brâu,

și el, un ticălos, un ucigas, care mâine va intra în ocnă pentru toată viața.. Îi veni în minte vorbele lui Răducu de la despărțire: „Petro, gândește-te la Dumnezeu și la cei de acasă!” și se cutremură. Pe dinaintea lui trecură ca într-o străfulgerare luminoasă anii amărați petrecuți la oaste, în războiul lung și crâncen.

Se întorsese sănătos în satul lui, spre bucuria și mândria părinților.. și acum să le facă așa ocară! Ce va zice satul și cum o să-i privească lumea când or ști că el, Petrea, singurul lor fecior, zace la ocnă pentru o-

văzduhului se tânguș prelung, înfiorător de jalnic, nevăzute clopote de aramă.

Pașii sunau de aproape, în cât l se părea că ecoul lor îi va zdrobi inima-i chinuită. Sosise clipa grozavă, hotărâtoare.

Ticălesul trecea prin fața lui, pe dinaintea ochilor lui, singur, în lumina puternică a lunii ce străpunsese norii fugari.

Petrea trasări, strânse cu putere cuțitul în mână și se ridică gata să se repeză. Din trestii sbură o rață sălbatecă. Se trase înapoi înspăimântat apoi se ridică din nou. Ticălosul trecuse la doi pași de el.

Luna alungase norii departe..

Și — deodată — mintea i se lumină ca printr-o minune, ochii-i turburați se limpeziră și sufletul i se liniștea ca după împărtașanie.

Toată ura, tot veninul, cei otrăviseră inima se risipiră ca prin farmec. Aruncă cuțitul în stuhăriș, ieși în drum și privi în spre moară..

Depart, în zare, dispărea cel din urmă val albicios de nori. Cerul era iarăși limpede și instelat. Calea robilor scânteia în mii și milioane de luminițe, veșnice ca și nemărginirea. Luna plină lumina drumul cu răsfărgeri străvezii. În depărtare Siretul undoea în sclipiri argintose ca o oglindă fermecată. Un cârd de rațe sălbatece sbură sgomotos pe deasupra trestiiilor nemișcate. Vântul încetase de a mai bate, ca prins de vraja nopții adormite.

Petrea își întoarse capul. O pace adâncă i se cobori în suflet; se simțea cu inima ușurată și mai împăcată ca întotdeauna. Zări în stânga, către inima satului, turla bisericii deslușindu-se limpede în zare.

Își făcu cruce și porni cu pași măsurati, liniștiți, înapoi spre casă.

Victor Dumitriu

N'AM CUI SPUNE FLOARE ALBAȘTRA

Floricea, floare albastră
Cât ai stat în calea noastră
Mândre visuri ne-au legat,
Dar nu știi cum s'au schimbat..
Floricea, floricea
Nu înțelegi că ești prea mică..
Macului de am să-ți spun
Are grija somnului
Și dând omu-i somnoros
Totdeauna-i mântos,
De-i voi spune crinului
Care-i focul dorului
Fața își va întuneca
Și curând se va usca,
N'am cui spune floare albastră
Chinul din iubirea noastră.

Adela P.

Visul lui Alexandru Emil Collescu

Mort în Moldova.
Septembrie 1917, Iași.

*Intr'un sfârșit de toamnă
Misterios ca raza unei luciri de-o clipă
Vei asculta cum trece printe castani de gheață
Un vânt amar, satanic, tulburător de viată
Și te va duce gându pe lărga lui aripă,
De visul mort, de mine, să-ți amintești o clipă.*

*Intr'un sfârșit de toamnă
Pe infinit când nu e azur și nici lumină
De-o năvălire multă te vei trezi purtală,
Să-l redeștepti din groapa, ce t-ai săpat odată..
Cenușea blondă, caldă, vei curăța de tină
Spre-a mai simți cum arde apusa lui lumină!*

BYBY.

il strânse cu putere în pumnul facleștat așteptând.

Vedenii se alungau pe dinaintea ochilor lui înfrigurați, icoane fugare, nedeslășite, treceau prin mintea lui turburată, șoapte neînțelese îi huiiau în urechi, învălmășite. I se părea că înainte-i se pornise o furtună, că se deschisese o prăpastie fără fund, în care avea să se prăbușească întreaga lui viață cu suflet cu tot. Doar mâna înțelepnică strângea ca într'un clește unealta ucigașă, înghețată.

Apoi, deodată, în mintea-i bolnavă, rătăcită, se desluși o clipă o icoană dragă, neprețuită. Văzu ca într'un vis casă părintească, pe biata lui mamă privind îngrijorată la fereastră, în odăița luminată, frumos văruiată de sărbători; pe tatăl lui bătrân și bolnav, gemând dureros lângă sobă, cu mâinele tremurătoare, pe Anișoara, sora lui harnică și iubitoare așteptându-l zămbitoare în cerdac..

mor! Să-și piardă el toată cinstea dobândită prin suferințe grele și cu primejdia vieții în doi ani de lupte necurmăte, pentru cine.. pentru feciorul lui Toma. Moraru, un ticălos, și pentru o fată fără minte, ușuratecă, cum ar mai găsi el multe și care nu l'a iubit, măcar, de vreme ce s'a lăsat ademenită de niște nimicuri copilărești. O îndoială mare îl cuprinsese și mâna-i slăbi o clipă. Dar iarăși își aminti de batjocura și umilirea dela han și din nou turburarea puse stăpânire pe ființa lui întreagă.

Pașii se apropiau din ce în ce și ajunseră foarte aproape, Petrea așteptă cu neînșite și înfrigurare. În sufletul lui se petrecea o luptă grozavă.

Fel de fel de gânduri și de hotărâri i se alungau prin minte, licăreau o clipă apoi pierneau fără urmă, ca stelele căzătoare. Își simțea sufletul oșos de atâta sbucium, i se părea că de pretutindeni, din toate țările

FLOAREA ALBAȘTRA

(Poem simbolic dramatic în 5 tablouri)

DE
MARILE DUCE CONST. CONSTANTINOVICI-ROMANOFF
(Fost Președintele Academiei de arte și științe din Petersburg)

Traducere în românește de
VASILE DEM. BRADUL

Membri ai „Societății Astronomice de France”
Student, Suceava-Bucovina

Persoane:

BJORN, conte, oștelan, ani 43.
LYDIA, fiica sa, ani 18.
VERNER MICA, fire visătoare, pictor, ani 20.
TOM, grădinarul castelului,
MYMY, fiica sa și dama de companie a Lydiei, ani 20.
— Popor. —

TABLOUL I-lea (Ziua)

În fundul scenei se văd pisuri de muni. În partea stângă: un castel splendid. — În dreapta, în zare: plajele încălzitoare ale Mării Nordului. — În față: o grădini cuprinzând cele mai exotice flori: un adevărat rai, în mijlocul cărui se află un monument. În partea dreaptă, în față: o bisericuță din care i se vede numai pridvorul cu scările... Se aude câteva slabe dăgănituri de clopote... După ridicarea cortinei lumea iese din bisericuță și se îndepărtează — în dosul ei. Aproape la urmă iese și castelul, contele Bjorn, la braț cu fiica sa, Lydia, o fată de toată frumusețea. Ei se îndreaptă în spre parcul din stânga; apoi în tăcere privesc florile.

O VOCE: (Murmurând cu o nuanță deosebită de respect): — Respectabilu și nobilul conte...

ALTA VOCE: Bjorn, nobilul oștelan cu domnița sa...

(Ultimele cucernici: ce iese din biserică întorcând capul către conte și domniță).

A TREIA VOCE: Nobilii oameni!... Sunt bogăți, mândri...

A PATRA VOCE: Dar și bisericosi... Regulat în ziua a șaptea a săptămânii ei vin aici, unde se adănesc în rugăciuni.

ULTIMUL CUCERNIC: În castelul lor trăiesc fericiți ca în tr'un rai... Așa se spune...

(Apoi dispar în spatele bisericii, cuțel).

BJORN: (Obosit): Dragă Lydie, să ne așezăm puțin aici. (Așezându-se pe banca din fața moșii, menitului).

LYDIA: Da, tată. (Așezându-se), să stăm puțin în mijlocul acestor flori ce mi sunt ca niște prietene scumpe — singurele mele tovarășe...

BJORN: Adevărat, fiica mea... (După o mică pauză, cu evlavie): Ce frumos a slujit bătrânul preot astăzi!...

LYDIA: (Înterupându-l)... ca un sfânt!...

BJORN: Da... ca martirul Celestin despre care a și citit... (După o pauză; cu durere). Și tocmai astăzi se împlinesc 18 ani de la moartea sărmanei mele soții și scumpei tale mame, pe care n'ai avut fericirea de a o cunoaște...

LYDIA: (Cu ochii în lacrimi). Papa!... (înlănțuindu-i gâtul cu mâinile). Scumpa mea mamă, unde ești tu acum?...

BJORN: (Ridicând brațul): Colo sus!

LYDIA: (Curioasă): Tu ești mai bătrân, spune-mi ce se află acolo... sus?

BJORN: (Mângâindu-i părul): Sfinții spun că acolo, pe cea mai înaltă lume, se află o împărăție unică, despărțită în două: una a bineului: raiul, iar alta a răului: iadul; în prima stăpânește Dumnezeu, înconjurat de sfinți și îngeri, iar în a doua Scarnoscky, marele necurat, înconjurat de toți încornorații săi...

LYDIA: (Cu teamă): Vai, e îngrozitor!... (Alipindu-se mai mult): Papa, dar mamițea în care parte se află care?...

BJORN: (Nedumerit): Numai unul, Dumnezeu poate ști aceasta, copilă mea!... (pauză mică. Măscat). Din ziua când am cunoscut-o și până în momentul când am pierdut-o, nu știu să fi supărat ea pe Domnul Sfânt eu nimic. (p. m.) Într-o zi, bătrânul preot mi-a spus că după bunătatea și cucernicia observată la ea, crede că se preanunță și dansa printre ființele oari stăpânesc locul cel mai bun din cer...

LYDIA: (Cu blândete): Ce bună trebuie să fi fost mama!...

BJORN: (Ca un inger!... (Cu durere). Vai! Ce fericiți trăiesc împreună! Și... mult timp am fi trăit încă, dacă cruda moarte nu mi-o răpese atât de curând!...

LYDIA: (Cu ochii în lacrimi): Consolată-te, așa a fost să fie!... (p. m.) Vom întâlni-o însă colo sus, și atunci vom fi mai fericiți! Până atunci... ea...

BJORN: (Înterupându-o)... Da... ea... prin voiața Celui de sus, mi te-a lăsat pe tine. — care

întrunești toate calitățile ei, — ca să-ți mângâi, cu slabele tale raze, singurătatea mea pe acest pământ!... (Mângâindu-i părul): Ce bine îi semenii ei!... Părul, fruntea, ochii, născiorul, gurița ta, toate îmi amintesc de ea... (p. m.) Și totuși, cu adevărat, ea nu se află departe de aici... Ce fericită trebuie să fie!... Pe când sufletul ei se află în raiul cerului, corpul ei de asemenea se găsește în raiul pe care mînuiea! I'a creat în viață... Paradisul de aici rivalizează cu cel din cer, de oarecior flori ca în el (arătând în spre boschetul din fața lor care înconjoară un monument) nici nu există în lumea aceasta... Cum au

ajuns ele aici? Numai Domnul află și ea pot ști... Aceasta e taina pe care n'a încredințat-o nimănui în viață... Taină! (Se oprește mișcat de amintiri). Du, pă cum ști și tu, în fiecare an de la moartea ei, în taină — a pare, a'ci, la căpătâiul ei, câte o floare nouă, despre care nimeni nu poate zice mai mult de cât: „taină dumnezeiască”... Nici odată și nicăieri nu s'au mai văzut altele la fel; și nimeni nu le cunoaște — căci de altfel nici nu există așa ceva în lumea noastră...

LYDIA: Ai dreptate!... Florile acestea pe cari și eu le iubesc atât de mult și cari răsar și multan — fără a fi observate mă-

MAGDALENA

*În fața lui, femela plângea, Ingenunchiată...
Na vorbe-avea pe buze, ci doar aprinse lacrimi
Curgeau din ochi-i negrii, întunecași de patimi,
Mărturisind întreaga ei viață desfrănată.*

*Cu sânii goi și vineți de sărutări murdare,
Cu rochia sfâșiată din poale până-n brâu
Și după ce trecuse o noapte în desfrâu
Venise ca să-l ceară, cucernică, ertare.*

*Și'nduioșat de plânsul femeiei ce-și vândase,
Cu zâmbete șirete, frumosul corp pe-argintii,
El pricepu povestea întregii suferinți
Și tremură când buza-l șopti sfios: Isuse!...*

*Ce demon o'ndemnase să-l spund atunci pe nume
Și buzele-i sfioase s'atingă poala lui,
Când încă nu știuse sărutul nimănui
Și-o dragoste curată avea s'aducă'n lume!*

*Și cine o'ndemnase să vie așa smerită,
Înprăștiind miresme și-a dragostei scântei,
Purtând în ochi-i negrii, demonici, de femeie
Ce pătrundeau în suflet îndemnul la ispită!*

*Și, înduioșat de plânsul femeii pocălite,
O sărută pe frunte sfios, tremurător, —
Simțind în El cum urcă un neștiut flor
Și-o lacrimă că-l plăcă din ochi, pe nesimțite.*

*Iar buzele lui sfinte, șoptir' atunci ertarea.
Plângând într'insul omul, privea la ea mereu;
Dar nu putea să uite că e și Dumnezeu,
În clipa când demonul îl pregătea plerzarea.*

I. Const. Perletzeanu

car de vre-un cobor omeneș... pe mormântul sumpel mele mă, mă, trebuie să aibe ceva dumnezeo în ale, căci altfel nici nu s'ar putea explica această minune...

BJORN: (Mirat și convins): Ceea ce știu asupra acestor flori — și nu vreau uita nici o dată — e că într-o dimineață de primăvară în ziua cununării mele — ne-am pomenit că aci, în parc, a răsarit, fără de veste, o floare, a cărei origină nu oștia nimeni. Și când s'a deschis ea cele d'ntăi petale, o puzderie de raze au dat năvală să i le sărute. Zămbitoare, înflorită, floarea aceasta își desfăcea petalele zi cu zi, ca o fată tânără care își desfăcea sânul în așteptarea dragostei nevinovate... (p. m.) O copilă zămbitoare ca și floarea îi era singura tovarășe... Dimineața, copila e. ceasta se lua la întrecere cu razele soarelui, iar seara, când tot nu se topea vâlul de aur cu care apusul îi învăluja obraji, ea se culca la tulpina floarei, o uda cu lacrimile sale, și se așeza lângă căpătâiul ei... Adormea și una și alta, înfășurându-se în priviri de dragoste. Peste ploapele lor abia închise, somnul cobora vise dulci... Așa s'a pomenit floarea tainică, al cărei parfum, îmbată pe toți. (p. m.) În a doua primăvară deja apariția tainicei flori, tot așa, pe nesimțite, acea copilă găsi, alături de ea, o alta mai frumoasă ca cea dintâi, și de o altă nuanță de culoare, ceea ce o făcea să creadă că numai din cerescul ratu poate să-l sosească... Tot așa și în a treia primăvară își făcu apariția o altă, care le întrecu pe celelalte două... (pauză; intristat): Iar în începutul primăverii a petra când petalele florilor se îmbușoraseră, când parfumul lor devenise și mai îmbătător, în fața acestei bănci, unde stătea zămbitoare și vesela copilă, în fața căreia își legăneau florile visele lor, se oprise o femeie din altă lume. Aceasta venea de departe, căci la tâmpile îi răsariseră fire de argint. Tinerețea și frăgezimea copilei fură prionite pe loc, căci ceea ce văzuse în mâinele femeii o speriasă în primul moment: aceasta avea o coasă lungă sculptată în alb, era vestitoarea mortelilor sale!... „Te vreau!” strigă atunci femeia. Și fără să mai aștepte vre-un răspuns, nemiloasa moarte o smulse din sânul florilor, pe cari le stropise cu lacrimile ei curate ca roua. Moartea copila căzu în brațele femeii, care, odată cu răpirea sufletului ei, i-l înlocuise c'un altul... (Vădit mistic). Acea copilă era ereticoarea fapturii tale!... Astfel te-ai născut tu... (Ștergându-și lacrimile).

LYDIA: (Cu ochii în lacrimi): Sărmană mamă!... Cât ai tufertit!... (Îmbrățișând pe Bjorn):

BJORN: (Ștergându-și lacrimile; apoi Lydia): Noi am crescut de curiozitate ca să-l construim ea-voul în mijlocul acestor flori necunoscute în lumea noastră, în acest rai de pe pământ!... (p. m.) Și de atunci, în fiecare primăvară mai răsare însă tainic câte o floare, din ce în ce tot mai frumoasă de cât celelalte... (p. m.) Sărmane flori!... Până la venirea ta în mijlocul lor, fiind încă încă, în grădinița florilor singure

gaze și-a îndreptat înima și se flutură către flori. Pe atunci, sus de tot, unde nimic nu turbura seninul cerului, rătăcea o rază curată, care nici odată nu se coborâse încă pe pământ. Prea era îndrăgostită de senin... (p. m.) Dar într-o zi, pe când toate razele îmbrățișau florile acestea tainice, raza răsleață din cer, începuse să coboare jos. Cele dintâi priviri i le-a prins florile care suspinau în grădiniță. S'a apropiat de

pieptul lui Bjorn: Papa (aparte). Ca și iubitul meu Mica, papa, pare a fi o fire poetică...

BJORN: Așa dar, dragă mea când ești tu lângă mine, îmi vine să cred că ea e încă în viață. (p. m. cu durere). Dar dacă te vei îndepărta cândva de mine, urmând pe alesul inimii tale pe care cred că nu l'ai găsit încă, ce mă vei face eu, sărmanul de mine?...

LYDIA: (Retrăgând capul de la pieptul lui Bjorn: îmbrățișându-l). Nu, papa, nu mă vei îndepărta de tine... (aparte, zdrobită): Vai, ce-am spus?!... Nici odată să nu-l însotească pe alesul inimii mele, pe care îl iubesc în acuma atât de mult?... Ce luptă strănică se desfășoară în inima mea!... Vai! ce se va face atunci iubitul meu Mica, căruia îi păstrează comora frumuseții?!

BJORN: (Luându-i fața în mâini; nelinițit). Dar ce ai copilă mea, de te-ai intristat așa de odată?... Spune vorbește, nu mă chinui!... Tăia venit rău?

LYDIA: (Bălgăind)... Nu, n'am nimic... (lăsând apoi să cadă capul din nou pe pieptul lui Bjorn).

BJORN: (Mărgăind-o): Te-am supărat eu ceva?

LYDIA: (în suflătură): Nu... nu...

BJORN: (Cercetându-o): Poate plângi după scumpa ta mamă?

LYDIA: (Cu jumătate gură): Da...

BJORN: (Ridicându-se): Atunci haidem mai aproape de ea... (o ridică și pe Lydia), căci tot astăzi se implinirec optzeci de ani de la moartea ei. Să stăm în genunchiați la căpătâiul ei și să invocăm amintirea scumpei noastre răposate.

(Amândoi se îndreaptă către cavou și în genunchiază: Bjorn cu capul gol)

LYDIA: (Îngenunchiată și cu mâinile în semn de rugăminți; Vai mamă, desleagă-mă de jurământul către tine și de tainicele tale flori și dă-mi puterea de a mărturisii tatălui iubirea ce-mi călăuzeste viața de câteva luni!

BJORN: (După ce se rugase încet zise tare) Amin!...

— CORTINA —

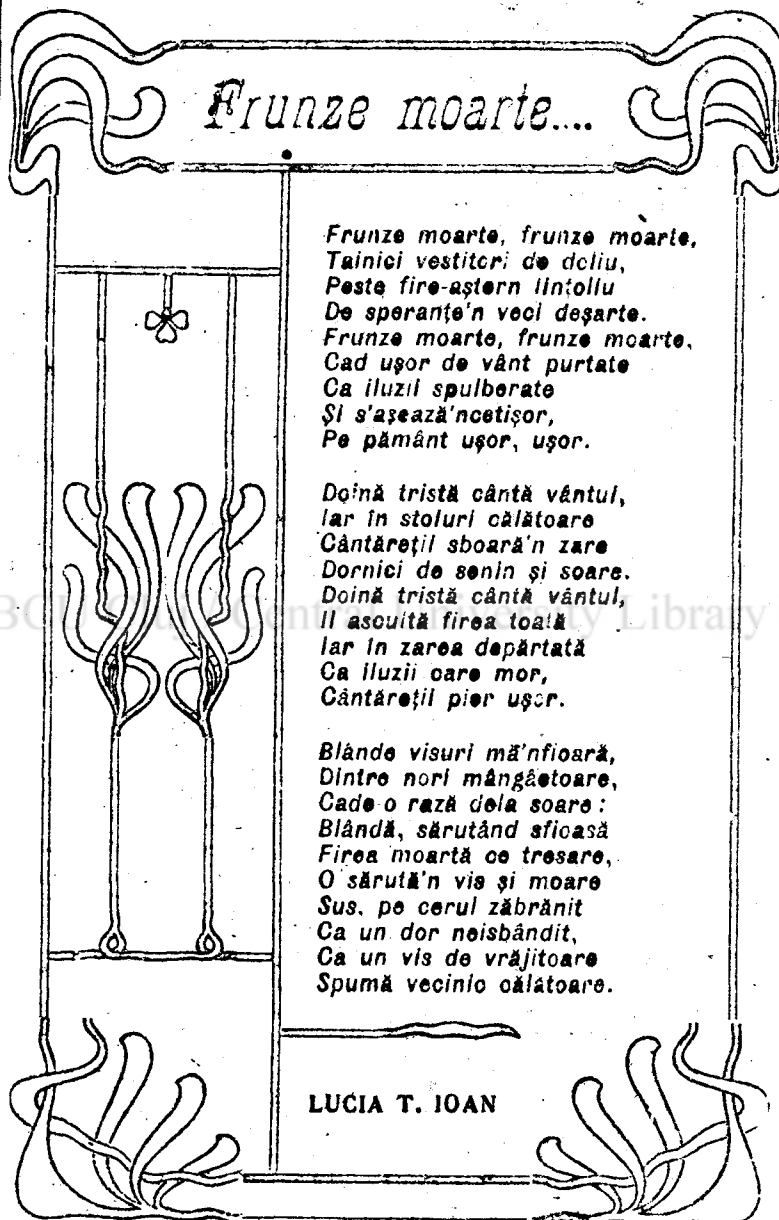
TABLOUL II

(Noapte cu lună)

Lydia, Verner, Mymy

(După ce se plimbă puțin prin parc, melodiind un cântec Lydia se așează pe banca din fața monumentului).

LYDIA: (Îngândurată): Gânduri!... Gânduri!... Cine e și stăpân pe ele, numai acela e eu adevărat un om întreg... Când mă află în strănoarea lor și când mă simțesc suprinsă în lumea lor, pe care n'o pot respira cum nu pot ea să respir o perdea de ceață, atunci sunt robul lor, și mă

și-au tors zilele, suspinând de dorul copilei, de dorul a ceva neclămurit!... Iar razele soarelui a-lergau nebune prin parcul înflorit, sărutând floare după floare, dar totuși se observa că le lipsește ceva... (pauză). Acum zece ani, într-o primăvară cu flori multe cu soare și cer mai albastru ca nici odată...

LYDIA: (Întrecându-l) cu avânt): Fieci jurământ cu ele de a ținea eu locul „scumpei” noastre mame...

BJORN: (Dând din umert): Fără să știu ceva despre origina năsterei tale, instinctul dumnea-

ele, și peste petalele lor intristate, a revărsat întreg dorul ei. Iar florile desfăcându-și petalele înviorate, ca în primele primăveri ale năsterei lor, s'au lăsat prada unui vis dulce... Era atât de caldă raza cerească în căt florile ce mai rămăseseră amorțite începeau să se trezească, să trăiască... Erau fericele!... (p. m.) Iar raza cerească nebună de dor, amețită de dulceață și parfum, nu se mai depărta o clipă de lângă ele... ei le înfășură în dragostea nebună. (p. m.) Acea rază cerească ești tu, ingerul meu!...

LYDIA: (Cu capul rezemat de

cazuri. E un acuzat care...
rula noii D-zeu nu i-a scăpat de
când filozofii și-au pus în mișcare
să-l perfecționeze. Și, după toate
acestea, dacă nu știm ce vrea să
zică „să nu fi”, prin această
chiar nu știm ce vrea să zică „să
fi”. Adevărul e că nu se știe în
că nimic.

VERNER. (Confirmând): Adevărat floare-ol! (Mirat): Nicu nu am bănuț că vei fi în stare să strălăcești cu mințea și în talentele filosofiei... știința cea mai înaltă care desparte viața de moarte.

LYDIA: Sunt momente când... (Se întrerupe ascultând).

(Se aude din fundul parcului, din spre castel: Domniță... Apoi se vede venind Mymy, dama de companie a Lydiei).

LYDIA. (Intorcând capul către ea): Ce este, Mymy?

MYMY. (Apropiindu-se): Vă poftesc de contele sus... (apropiindu-se de banca): E târziu... și eci singură!... (rămâne zăpăcită observând pe Verner).

(Lydia și Verner se ridică)

LYDIA. (către Mymy): Bine, dragă Mymy; dar, după cum vezi, nu sunt singură; totuși te vedu însoțit imediat. Un moment numai și... (către Verner): dragă Mica, are dreptate, e bătrân, și trebuie să mă retrag. Dar, cred, că nu te vei supăra că trebuie să ne zicem, pentru astă-seară, la revedere... (intinzându-i mâinile).

VERNER. (Luându-i-le și sărutându-le): La revedere, floare-ol dragă; la revedere...

— CORTINA —

Va urma
Tablourile III, IV și V

Opera maestrului Burcă

Încă dela Paris era plin de făgăduinți, — Cetatea luminei l-a premlat pentru lucrările sculpturale, dând prin aceasta o vrednică răsplătă genului artistic al României.

Astăzi șade în București, într-o modestă căsuță din strada Romană 14 — destul de excentric deși nu departe de Calea Victoriei. Atelierul îl are instalat într-un fost garaj de automobile. Dar câte frumuseți de artă în acest atelier?

Reproducerea fotografică pe care am dat-o în numărul trecut: Fără popas, este un proces de conștiință, o adevărată dramă sufletească. Ați văzut cum adolescentul, în care avântul muscular al energiei e admirabil interpretat ca anatomie, a-leargă parcă înebunit de spaime vedeniei — conștiința sa — care-l urmărește să-l soarbă sau să-l arunce în prăpastie împreună cu stâncea ce stă să-l doboare.

E o idee filosofică într-un bloc sculptural — o realizare destul de grea în această artă

unde perspectivele sunt mult mai reduse decât în pictură.

O altă lucrare de forță a acestui puternic deși tânăr talent este: *Vom învinge!* un simbol al hotărârilor voluntare, o interpretare umană a voinței și o realizare subtilă a momentului istoric când virtutea României s'a înfăptuit.

Sculptorul Teodor Burcă e un minunat statuar și busturile sale sunt expresive atât prin calitatea stilului cât și prin precizia datelor.

Moșneagul e o altă lucrare de artă care înfățișează pe un bătrân sceptic, al cărui zâmbet nețalmăcit parcă, îți pare atât de natural că-ți dai seama că în nedefinitul unui suflet e tot ce poate fi mai omenesc pe lume.

Profesorul Iorga i-a consacrat rânduri elogioase în articole-reviste diu ziarul său iar criticii de artă au văzut o operă sugestivă în sculpturile acestui artist.

De aceea nu ne miră că a luat asupra sa sarcina să împodobească piețele publice din câteva capitale ale țării cu busturi și monumente care să năununeze în bronzul nemuririi avântul eroilor pentru întregirea neamului.

În curând va deschide o expoziție de sculptură și ceramică — căci, uitasem s'o scriu, Teodor Burcă e și un admirabil ceramist.

Leonil.

LUI ROETEM

Ilustru geniul., muza-ți sportă
Ca și fundul de butoi;
Ce caută — în Universul
Ce cauți barde prire noi?
Eu nu mă supăr — căci vezi bine
Nu sunt un „las” ce versific
Și iscălesc tot ce-i de mîne
Chiar dacă este un „nimic”.
Și fără s'o brodești ca nuca
Când ai comis, știi., poeta,
Tu ai brodit-a și mai bine
Cu ostia ca Eremia.,
Revista noastră — nu e mare.
Căci nu este maculatură
Pe viitor nici loc nu are
Pentru a ta caricatură.
De ne citești cu atîta „pator”
Ne bucură — la infinit
Regret însă un singur lucru
Că ești amice cam scărbit —
Și fără ca s'o știe lumea,
Eu cred că versul vai comis.
Recitând pe H. Găbunea
În timpul unui negru vis
Sau poate chiar ca la Mărcuța
Pe unde sici ai ai trecut
Să fi trădat această rimă
Singur și fără să fi vrut...
Dar fără să-ți producă colici
Mă vei citi — acum din moare
Rîmându-te cu animalul
Ce brage jugul ca un...
Henry Găbunea

Vina Germanilor

După aspre umilinte,
Atîta noi triumfători,
Uitând orice suferințe,
Trecem timpul 'n cârdători.

Iară voi germani, ce-aiată
Cu trufie vînturați
Țara noastră sugrumată,
În jos frunța v'o plecați

V'o plecați jos eci mai tare,
Ce ori care om căzut,
V'o plecați cerînd ertare
Pentru crîma ce ați făcut.

Căci în sînge și ruină
Ați dus lumea prin război,
Purtînd singuri greaua vină
Numai voi, numai voi.

N. Tîbe.

RITMURI TRISTE

DUREREA

Sătul fiind de-a mea durere,
I-am zis: „De-acum te du, mă
lasă”
Să porț eu nu mai am putere
Pocara ta ce greu m'apasă.

M'ai chinul destulă vreme
Și-ai otrăvit a mea simțire,
Te du din pieptu-mi care geme,
Să nu mai am de tine știre!

Și ea s'a depărtat cu teamă.,
Dar și mai tristă și mai vagă
M'i-i rîta. — Ah, acu-mă dau
seamă,
Durere, că tu m'ai fost dragă!..

II.

ETERNA LEGE

Clopotul din turn vestește
Că s'a stins un suflet iar.
Lumea plînge și jeleşte
Înnoțind funebru car.

Unii s' s' trîști, alții oștează,
Alții varsă lacrimi secă,
Iară corul întonează
Cîntul dusilor de veci.

Totul însă-i parodie
Fără noimă, fără ștr...
Viața — cine nu o știe? —
Se sfârșește 'n cîmîtîr.

Necîntîtîl legea sîrbî:
„Cei din lut se întorc iar
Tot în lutul nimicitrîl”
Lacrima e în sîrbar.

I. Găbunea

CANTEC

Sorel mele E. Nebunelly
Pe bolți senine s'a întîns nerul,
De alte lumi mă prinde dorul,
Și plîng pe visările mele,
Care au sbural în lumi de stiele,
Un buciium, trist doinește 'n
vale,

Ș'n pieptul meu atîta jale;
Isbește ca valurile urți
Durerea mea te las pădurî
Și apoi când o fi iar lumină,
Și clar de cer, și lună plină,
Pe raza blînda dela soare,
O prinde jalea mea să sboare.
Și 'n inima mea pustie,
N'o țîl fi dor de pribegie.
M'i-o pîște turma pe coline,
Și m'oi gîndi numai la tine...
Visînd ca 'n anii tinereții,
Gustînd cu drag din cupa vieții,
Uitînd de lume, ș. nevoi,
Că'n vis trăi-vom amîndoi,
În câmp cu flori și bucurî,
Viața noastră de copii...

Angelina Navorelio

Rugăciunea unui ateu

Celor cari cred

În templul rugăciunilor
Venit-am, Doamn' al lumilor,
Să mă închin, azi, Tie.

Și prosternîndu-mă, umil,
Dureri-mi să caut ozi,
Prea curată Marie!

Stăpînitoare-a Mărilor,
Din lumea depărtărilor,
Trimete și 'n spre mine

O rază, spre a lumii
Întunecata cale greă
A vieți-mă beduine.

Streîn desertăciunilor,
În templul rugăciunilor
Venit-am să-ți cer, Tie.

Ertare, — păcătos ateu,
Ce na crezul în Dumnezeu —
Prea slăvită Marie!

Stăpînitoare-a tuturor
Trimete-un sol mîntuștr
Aterdui, ce 'n taină,

Se-apropie de sfîntu-albăr
Și 'mbracă 'n templul solîtar,
Azi, a credinței hotărî

Const. P. Rhetoridy

PĂRERI

Poate eă nicîderi mai mult
ca la noi, nu sunt atâtea indi-
vizii cari gîndesc cu capetele
altora.

V. Bîlăreanu

RUBRICA JOCURILOR

SERIA VI^a

SOLUTII

1. ARITMOGRIF

de V. S. Ștefănescu

N A G A R U
E R B A R
S A N I E
T A B A C
O P E N B A C H
R I D I C H E

Nestor-Ureche

2. ȘARADA

de Zorl de zi

CĂ-LIN

3. LOGOGRIF

de I. Scărlătescu

● L A C
● I A C
L A C
A C
C
G E
C B R
C E R E
C E R E S

4. ȘARADA

de Zoe Dala

NOTAR - A

5. ARITMOGRIF

de Dem. Rădulescu

J A S P
O M E R
F I R E
F A L S
R O M A
E L A N

Joffre-Presan

6. JOC IN LITERA E.

de Vasile Dumitrescu

Eutruza mică, răstoarnă ca-
ral mare.

7. ȘARADA

de P. Drăgoescu

CAR - MI - N

8. ARITMOGRIF

de V. S. Ștefănescu

Acciașt deslegare dela No. 1.

9. ȘARADA

de Sig. Chocasa

BAL - Z - AC

10. ARITMOGRIF

de Florescu B. Ioan

P I N D A R
R N E I D A
T U D O R
R O B E S P I E R R E
U I Ș A Ș

Pelrn-Rareș

11. JOC IN CRUCE

de I. Scărlătescu.

F
P A D
S I N A I
L A V
S A R I C
P I L A T D A R A C
F A N A R D O N U L
D A V I D D A L A C
I A D A T
R O L
C A N A T
C U C
L

12. JOC AEROPLAN

de V. S. Ștefănescu.

La pomal lăudat să nu mergi
cu sacul.

13. ȘARADA

de Dem. Rădulescu.

Con-dnr

14. JOC IN TRIUNHIU

de I. Scărlătescu.

C O L A N
O L A N
L A N
A N
N

15. REBUS

de I. Const.

Cul pe cul scoate

16. JOC IN TRIUNHIU

de Bacher Samuel.

P E L I N
E L I N
L I N
I N
N

DESLEGARI

No. 1: Maly Maur, Maria Stănescu Ploesti, Puiu Henoa.

No. 2: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti, Marioara Pascu, Lilly Oțeleanu.

No. 3: Maly Maur.

No. 4: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti, Marioara Pascu, Marioara I. Vasiliu, Puiu Henoa.

No. 5: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti, Marioara Pascu, Puiu Henoa, Lilly Oțeleanu.

No. 6: Mally Maur, Marioara Pascu, Const. Iorgulescu, Lilly Oțeleanu.

No. 7: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti, Elena D. Tabacu R.-Sarat, Marioara Pascu, Const. Iorgulescu, Lilly Oțeleanu.

No. 8: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti, Marioara Pascu, Const. Iorgulescu.

No. 9: Maly Maur, Maria Stănescu Ploesti, Elena D. Tabacu R.-Sarat, Marioara Pascu, Const. Iorgulescu, Lilly Oțeleanu.

No. 10: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti, Const. Iorgulescu, Lilly Oțeleanu.

No. 13: Maria Stănescu Ploesti.

No. 14: Mally Maur, Maria Stănescu Ploesti.

D-nii deslegători ai jocurilor sunt rugați să trimită deslegările mai din vreme ca să se poată publica la timp.

